

УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ
са привременим седиштем у Косовској Митровици
МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ
МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ
АРХИВА
ПРИШТИНА

ПРИМЉЕНО: 06. 11. 2020			
Орг. јед.	Број	Прилог	Вредност
09-	2303		

НАСТАВНО - НАУЧНОМ ВЕЋУ

ПРЕДМЕТ: Извештај комисије за оцену урађене докторске дисертације

На седници Наставно-научног већа одржаној 28.10.2020.године (број одлуке 05-2172) именована је Комисија за оцену урађене докторске дисертације кандидата др Јоване Милошевић, под насловом „ПРОЦЕНА ЗДРАВСТВЕНОГ СТАЊА И ЗДРАВСТВЕНИХ ПОТРЕБА ОДРАСЛИХ СТАНОВНИКА У СРПСКИМ СРЕДИНАМА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ“. Ментор докторске дисертације је проф. др Момчило Мирковић, ванредни професор Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици.

За чланове Комисије именовани су:

1. Проф. др Слађана Ђурић, Медицински факултет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици
2. Проф. др Момчило Мирковић, Медицински факултет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици
3. Доц. др Оливера Радуловић, Медицински факултет у Нишу

Чланови Комисије су детаљно проучили приложену докторску дисертацију и подnose Наставно-научном већу Медицинског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици следећи

ИЗВЕШТАЈ

Основни подаци о кандидату

Др Јована Милошевић рођена је 28.02.1986. године у Косовској Митровици, где је завршила основну и средњу Медицинску школу. За одличан успех награђена је „Вуковом дипломом“. Медицински факултет Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, уписала је школске 2004/2005. године а дипломирала школске 2010/2011. године са просечном оценом 8.62, прва у својој генерацији. Након обављеног

лекарског стажа, септембра 2011. године положила је стручни испит за доктора медицине. Од септембра до октобра 2012. године радила је као наставник стручних предмета у Медицинској школи са домом ученика у Косовској Митровици.

Докторске академске студије на Медицинском факултету Универзитета у Приштини - Косовска Митровица уписала је школске 2011./2012. године и положила све испите са просечном оценом 9.8. Од октобра 2012. године ради на Медицинском факултету Универзитета у Приштини - Косовска Митровица на предмету Социјална медицина, најпре као сарадник у настави, а од октобра 2015. године је у звању асистента. Специјалистичке студије из социјалне медицине уписала је 2014. године, а завршила 2017. године са одличним успехом.

До сада је била аутор у 13 научно-стручних радова, од чега је четири објављено у међународним часописима (на SCI листи). Учествовала је на осам међународних и домаћих стручних скупова. Учесник је на два јуниор пројекта. Добитник је Захвалнице Српског лекарског друштва. Члан је Комисије програмског савета Центра за континуирану медицинску едукацију и Наставно - научног већа Медицинског факултета у Приштини – Косовска Митровица. Од 2012. године је активан члан Српског лекарског друштва.

Основни подаци о докторској дисертацији

Докторска дисертација под насловом „ПРОЦЕНА ЗДРАВСТВЕНОГ СТАЊА И ЗДРАВСТВЕНИХ ПОТРЕБА ОДРАСЛИХ СТАНОВНИКА У СРПСКИМ СРЕДИНАМА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ“, кандидата др Јоване Милошевић, по садржају и форми рукописа испуњава све критеријуме квалитетно обрађене и добро презентоване научне проблематике. Докторска дисертација у куцаној форми на 161 страни, садржи 70 табела и 20 графикана. На крају докторске дисертације налази се 221 референца из коришћене литературе, које се тичу истраживаног проблема. Докторска дисертација се састоји из следећих поглавља: увод, циљеви, материјал и методе, резултати, дискусија, закључак и литература. На почетку рада налази се сажетак на српском и енглеском језику. На крају рада налазе се прилог са упитником (као инструментом истраживања) и биографија кандидата, као и изјаве о ауторству.

Предмет и циљ докторске дисертације

Предмет докторске дисертације под насловом „ПРОЦЕНА ЗДРАВСТВЕНОГ СТАЊА И ЗДРАВСТВЕНИХ ПОТРЕБА ОДРАСЛИХ СТАНОВНИКА У СРПСКИМ СРЕДИНАМА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ“ била је процена здравственог стања одраслих становника у српским срединама на Косову и Метохији са утврђивањем водећих

здравствених проблема и здравствених потреба и анализом коришћења здравствене заштите и задовољства корисника здравственим услугама.

Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

У овом истраживању пошло се од претпоставке да је, с обзиром на сталну опасност од угрожавања безбедности, несигурност, политичку и економску неизвесност на територији на којој се врши истраживање, здравствено стање становништва погоршано и да су веће њихове потребе за услугама здравствене службе. Такође, претпоставка је да постоје разлике у обиму здравствених проблема и здравствених потреба становника који живе јужно у односу на становнике који живе северно од реке Ибар.

Кратак опис садржаја докторске дисертације

Уводни део докторске дисертације написан је на 25 страна и садржи четири подпоглавља у коме је јасно и концизно изнета проблематика процене здравственог стања и здравствених потреба у доступној литератури. Кандидат се у првом делу бави дефиницијом здравља, у другом здравственим потребама, док је у трећем приказан преглед постојеће литературе о процени здравственог стања становништва. Четврто подпоглавље Увода се односи на испитивање здравља путем интервјуа са приказом доступних истраживања здравља у свету као и у нашој земљи.

Циљеви истраживања су на једној страни јасно дефинисани, прегледни су, а односе се на: процену здравственог стања одраслих становника у српским срединама на Косову и Метохији, утврђивање водећих здравствених проблема, утврђивање здравствених потреба, анализу коришћења здравствене заштите и анализу задовољства корисника здравственим услугама. На крају су дате хипотезе истраживања.

Поглавље **Материјал и методе** је написано на пет страна. Кроз пет подпоглавља детаљно су објашњени сви истраживачки поступци. Овим поглављем су обухваћени: дизајн студије, узорак, инструмент истраживања, спровођење истраживања на терену и методе статистичке обраде података. Студијом пресека обухваћене су одрасле особе са сталним боравком у општинама са већинским српским становништвом на Косову и Метохији, из четири општине. Две општине са севера и две са југа Косова и Метохије, односно Косовска Митровица, Зубин Поток, Грачаница и Штрпце. Прецизно и јасно је дефинисана величина узорка. За прикупљање података коришћен је упитник за одрасле особе старије од 18 година, дизајниран у складу са препорукама EUROSTAT за спровођење истраживања здравља становништва, према Методолошком упутству Европског истраживања здравља, други талас (*European Health Interview Survey - EHIS wave 2, Methodological manual*). У истраживању је дефинисано пет главних исхода (процена здравственог стања, утврђивање главног здравственог проблема, утврђивање здравствених потреба, анализа коришћења и задовољство здравственом заштитом)

дефинисаних у складу са циљевима ове студије. Студија је одобрена од стране Етичког комитета Медицинског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици. У статистичкој обради података су коришћене методе дескриптивне статистике. Значајност разлике учесталости тестирана је хи-квадрат тестом, а аритметичких средина применом Студентовог Т-теста. У случајевима где нису биле испуњене претпоставке за примену наведених тестова коришћени су одговарајући непараметарски тестови. Повезаност варијабли анализирана је мултиваријантном логистичком регресионом анализом.

Поглавље **Резултати рада** написано је на 76 страна и приказује налазе добијене овим истраживањем кроз 70 табела и 20 графикана, уз одговарајућа објашњења у пратећем тексту. Резултати су приказани у шест делова, јасно и у складу са општеприхваћеним принципима и нормама научно-истраживачког рада. Карактеристике домаћинстава и испитаника приказане су у првом делу овог поглавља. Истраживањем је укупно обухваћено 1067 (51.3% жена) испитаника из 365 домаћинстава. У другом делу су приказани резултати у вези са здравственим стањем испитаника, од самопроцењеног здравственог стања и присуства дуготрајне болести, преко ограничености у обављању свакодневних активности, оралног здравља, преваленције хроничних болести и стања, повреда, физичких и сензорних оштећења, одсуства са посла због здравствених разлога, активности личне неге, до учесталости и утицаја телесног бола и менталног здравља. Треће подпоглавље се односи на коришћење здравствених услуга (болничке и ванболничке услуге, превентивни прегледи, употреба лекова, неостварене потребе за здравственом заштитом). У четвртном делу приказани су добијени резултати у вези са задовољством здравственом заштитом, односно услугама, док је пети део посвећен детерминантама здравља (физичка активност, навике у исхрани, фактори ризика, социјална подршка и неформално старање). Последњи део резултата се односи на анализу предиктора исхода и коришћења здравствене службе и то: предиктори самопроцењеног здравственог стања, хипертензије, коришћења здравствене заштите и задовољства здравственом заштитом.

У поглављу **Дискусија**, које је написано на 32 стране, детаљно су анализирани добијени резултати истраживања. Као прво, дат је пресек основних резултата студије, а потом су сви резултати истраживања поређени са подацима из савремене литературе уз тумачење уочених сличности и разлика. И ово поглавље је прегледно приказано кроз четири целине у вези са циљевима рада (карактеристике испитаника, здравствено стање становништва, коришћење здравствене заштите, задовољство здравственом заштитом).

Поглавље **Закључак** је приказано на шест страна и изнето у форми 17 јасно дефинисаних констатација, редоследом који одговара циљевима дисертације.

Поглавље **Литература** (16 страна) садржи 221 библиографску јединицу из референтних међународних и домаћих часописа, уџбеника, претежно новијег датума.

Остварени резултати и научни допринос дисертације

Резултати ове студије пресека, указују на то да је две трећине одраслих становника у српским срединама на Косову и Метохији према сопственом исказу доброг здравља (добро и веома добро), а сваки двадесети своје здравље процењује као лоше (лоше и веома лоше). Позитивнију слику о здрављу имали су мушкарци у односу на жене, млађе особе и испитаници са вишим и високим образовањем. Своје здравље као лоше или веома лоше статистички значајно чешће оцењују становници јужно од реке Ибар (12.7%) у односу на становнике северно од те реке (9.1%). Постојање неког здравственог проблема или дуготрајне болести у 6 или више месеци који су претходили истраживању потврдило је 24.3% становника. Дуготрајну болест или здравствени проблем чешће су пријављивали испитаници из Грачанице и Косовске Митровице, узраста између 56 и 64 године, особе женског пола, са средњим нивоом образовања

На основу сопственог исказа, неку од 17 датих хроничних болести или стања потврдило је 26.3% од укупног броја испитаника, док је свака четврта особа (23%) имала две или више хроничних болести или стања. Најчешћа болест била је хипертензија (24.6%), а затим следе хиперлипидемија са 10.3%, алергије са 9.9% и хронични проблеми са леђима 8.1%. Хипертензију су чешће пријављивали становници из Зубиног Потока, између 45 и 64 године, основног или нишег образовања, удовци, неспособни за рад и домаћице.

Због здравствених разлога са посла је одсуствовало 15.4% испитаника, чешће особе са вишим и високим образовањем и особе старосне категорије од 56 до 65 година. У периоду од четири недеље пре испитивања, 42.9% је искусило телесни бол, чешће жене и особе старије од 65 година. Примена упитника (The Patient Health Questionnaire – PHQ-8) је показала да 3.7% има знаке депресије, чешће жене, старији од 65 година и особе са основним или нижим образовањем.

У години која је претходила истраживању, 10.6% испитаника је болнички лечено, чешће у старосној групи 56 до 65 година и испитаници са најнижим степеном образовања. Изабраног лекара опште медицине или педијатра у државној здравственој установи имало је две трећине испитаника, а у приватној пракси сваки дванаести испитаник. У години која је претходила истраживању 27.4% становника није остварило своје потребе за здравственом заштитом, а најчешће се као разлог наводе финансијски разлози, затим дуго чекање, а најређе удаљеност. Више од половине испитаника (60.2% мушкараца и 55.6% жена) је задовољно здравственом заштитом, чешће особе са вишим или високим образовањем и становници општине Штрпце.

Докторска дисертација под насловом „ПРОЦЕНА ЗДРАВСТВЕНОГ СТАЊА И ЗДРАВСТВЕНИХ ПОТРЕБА ОДРАСЛИХ СТАНОВНИКА У СРПСКИМ СРЕДИНАМА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ“, кандидата др Јоване Милошевић, представља оригиналан и самосталан научно-истраживачки рад са значајним доприносом у области савремене научне медицине. Резултати истраживања потврђују постављену хипотезу и доносе значајне информације о здравственом стању и здравственим потребама становништва у

српским срединама на Косову и Метохији који су до сада недостајали, јер ранија истраживања процене здравственог стања у Републици Србији, из политичко-безбедоносних разлога, нису обухватила територију Косова и Метохије.

Докторска дисертација је урађена према свим правилима научно-истраживачког рада, примењујући адекватан методолошки приступ и савремену литературу, са јасно дефинисаним циљевима и закључцима који дају одговоре на постављене циљеве. Кандидат др Јована Милошевић у својој докторској дисертацији користи стандардизовану стручну терминологију, а структура докторске дисертације и методологија излагања је у складу са универзитетским нормама.

Објављени и саопштени резултати који чине саставни део докторске дисертације

Jovana M. Milošević, Milić J. Marija, Mirković Momčilo, Milošević Nenad, Novaković Tatjana, Vitošević Zdravko, Đurić Slađana, Stojanović- Tasić Mirjaan, Kulić Ljiljana. Association between non-communicable diseases and satisfaction with healthcare and self-rated health: experiences from post-conflict communities. *Srp Arh Celok Lek.* 2020. OnLine- First (00): 86-86 DOI:10.2298/SARH191026086M (M23)

Милошевић Јована, Илић Александра, Ђурић Слађана, Илић Данијела, Милошевић Ненад. Самопроцењено здравствено стање одраслих особа на Косову и Метохији. *Praxis Medica.* 2018; 47 (1-2); 37-41. DOI:10.5937/pramed1802037M (M52)

Милошевић Јована, Мирковић Момчило, Ђурић Слађана, Новаковић Татјана, Илић Данијела, Милошевић Ненад, Љиљана Кулић, Јелена Аритонових Прибаковић, Илић Александра. Фактори повезани са преваленцијом хипертензије код одраслих испитаника у српским срединама на Косову и Метохији. Први Конгрес лекара Косова и Метохије, 29.XI-1.XII 2019., Косовска Митровица, Србија

Milošević J, Mirković M., Đurić S., Ilić D., Milošević N., Jovanović T. Food changes conditioned by presence of long-term illness or health problems. 52th Days of Preventive Medicine, International Congress, 2018. Niš, Serbia. P:158

Milošević J, Mirković M, Radunović S, Ilić D, Ilić A, Milošević N, Kostić M. Changes in nutrition of the adult examinees because of the health reasons. 51th Days of Preventive Medicine – International congress, Institut za javno zdravlje Niš, 26. - 29. Sep, 2017

Milošević J., Mirković M., Đurić S., Ilić D., Ilić A., Milošević N., Jovanović T., Kostić M. Connections of socio-economic and demographic factors with adult nutrition habits. 50th Days of Preventive Medicine, International Congress 2016. Niš, Serbia. P:64

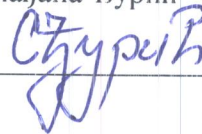
Закључак са образложењем научног доприноса докторске дисертације

Докторска дисертација др Јоване Милошевић под насловом „ПРОЦЕНА ЗДРАВСТВЕНОГ СТАЊА И ЗДРАВСТВЕНИХ ПОТРЕБА ОДРАСЛИХ СТАНОВНИКА У СРПСКИМ СРЕДИНАМА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ“ је оригинално и применљиво научно остварење спроведено и написано према свим принципима научно-истраживачког рада. Оригиналноост дисертације огледа се у чињеници да доноси значајне податке који су недостајали научној литератури. Сазнања из ове докторске дисертације могу бити од конкретне користи у унапређењу приступа у здравственој заштити становништва, у чему се огледа применљивост овог научно-истраживачког рада.

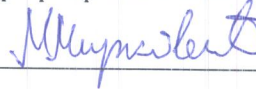
Имајући у виду изнете чињенице, **комисија предлаже Наставно-научном већу Медицинског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, да прихвати позитивну оцену предложене докторске дисертације кандидата др Јоване Милошевић под насловом „ПРОЦЕНА ЗДРАВСТВЕНОГ СТАЊА И ЗДРАВСТВЕНИХ ПОТРЕБА ОДРАСЛИХ СТАНОВНИКА У СРПСКИМ СРЕДИНАМА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ“ и одобри њену јавну одбрану.**

Чланови комисије:

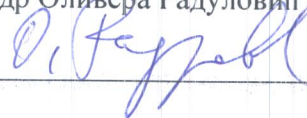
1. Проф. др Слађана Ђурић

2. Проф. др Момчило Мирковић

3. Доц. др Оливера Радуловић

У Косовској Митровици,

06. 11. 2020